

Eduskunnan sivistysvaliokunta

HE 15/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutusetuuksista annetun lain muuttamisesta ja opintotukilain 15 §:n muuttamisesta

Tiivistelmä: Arene kannattaa esitystä, joka mahdollistaa koulutuksen ja työn yhteensovittamisen nykyistä paremmin. Aikuiskoulutustuen uudistuksen vaikutukset työikäisten jatkuvan oppimisen aikaiseen toimeentuloon ovat kokonaisuudessaan vähäiset, vaikka ne yksilön kannalta voivat olla merkitykselliset.

Arene pitää tärkeänä työn ohessa tapahtuvan opiskelun edellytysten parantamista. Esitys sovitellun aikuiskoulutustuen kehittämiseksi tukee tätä tavoitetta. Työn ja muodollisen koulutuksen nykyistä parempi yhteen sovittaminen helpottaa opintojen menestyksellistä suorittamista. Samalla se tukee jatkuvan oppimisen uudistuksen suurta tavoitetta paremmasta työllisyysasteesta. Onnistuessaan tämä uudistus vähentää oppijoiden tarvetta pidempiaikaisiin opintovapaisiin.

Vuonna 2018 ammattikorkeakouluissa oli 35 000 yli 30 vuotiasta ammattikorkeakoulututkintoa suorittavaa opiskelijaa ja yli 13 000 ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavaa. Iso osa heistä suorittaa monimuoto- tai verkko-opintoja, joita on mahdollista suorittaa työnohessa. Opintovapaan käyttö voi olla tarpeen esimerkiksi opinnäytetyön tai opintoihin kuuluvan pakollisen harjoittelun suorittamisessa, jos sitä ei ole mahdollista yhdistää omaan työpaikkaan.

Monipuolisemmat mahdollisuudet opintovapaan ottamiseen tukevat näiden henkilöiden kouluttautumista helpottaen opintojen, perhe- ja työelämän yhteensovittamista. Yksittäisille henkilöille tieto mahdollisuudesta tukeen voi olla ratkaisevat tekijä opiskelun aloittamisessa ja menestyksellisessä loppuun saattamisessa. Tuki on merkityksellinen esimerkiksi alan tai ammatinvaihtajille, joita ammattikorkeakoulut kouluttavat paljon.

Arene kiinnittää huomiota siihen, että soviteltukaan aikuiskoulutustuki ei ole kaikkien opiskelijoiden käytettävissä, koska tuen saamiseen edellytetään 8 vuoden työhistoriaa. YAMK-tutkintoon johtavan koulutuksen hakukelpoisuuteen edellytetään korkeakoulututkinnon lisäksi kahden vuoden työkokemus.

Lain valmistelun aikana Arene lausunnossaan todennut, että aikuiskoulutustuki ei kannusta opintojen suorittamiseen määräajassa. Korkeakoulujen rahoitusmalli korostaa vuoden 2021 alusta määräajassa valmistumista.

Aikuiskoulutustuen rooli rajallinen

Suomessa puolet 25–64-vuotiaista osallistuu vuosittain aikuisille suunnattuun koulutukseen, mutta osaamisen kehittäminen kasautuu sukupuolen, taustakoulutuksen ja työmarkkina-aseman

mukaisesti. Aikuiskoulutustuen rooli työikäisten jatkuvan oppimisen aikaisen toimeentulon turvaamisessa on hyvin rajallinen.

Valtaosa yli miljoonasta aikuisesta rahoittaa opintojen aikaisen toimeentulonsa ansio- tai yrittäjätuloilla. Työttömyysturvan turvin opiskelee vuosittain 100 000, aikuiskoulutustuella 25 000 ja opintotuella 15 000 aikuista. Esitetty uudistus tunnistaa tämän tilanteen ja parantaa osa-aikaisen opiskelun mahdollisuuksia.

Jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien tarjoaminen aikuisväestölle on keskeinen tavoite suomalaisen koulutusjärjestelmän kehittämisessä. Tämän tavoitteen pitää ulottua myös työelämän uudistamiseen, koska merkittävä osa aikuisten oppimisesta tapahtuu työn ja muun elämän arjen tilanteissa.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Lisätietoja

Toiminnanjohtaja **Petri Lempinen**